

Gönderim Tarihi: 01.09.2022

Kabul Tarihi: 03.10.2022

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILAR: TÜRK TOPLUMSAL YAPISI VE ULUS DEVLET POLİTİKASINA ETKİSİ

Syrian Refugees in Turkey: Its Impact on Turkish Social Structure and Nation State Policy

İbrahim AKSAKAL

Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ibrahimaksakal25@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3367-3194

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Türkiye, 2011 yılından itibaren Suriye iç savaşının etkileriyle karşı karşıya kalmış ve geride kalan 11 yıllık süre içinde 3.7 milyondan fazla sığınmacıya ev sahipliği yapmıştır. Suriyeli sığınmacıların sayısı Türkiye'nin toplam nüfusunun yaklaşık %5'ine denk gelmektedir. Ayrıca mülteciler büyük şehirlerde ve sınır bölgesindeki illerde yoğunlaştığı için bu illerin nüfus dağılımı bir hayli değişmiştir. Sığınmacıların sayısı illerin eritme potansiyelinin üstünde olduğu için sosyal, politik, ekonomik, kültürel ve demografik açıdan çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Haliyle yerli halk ile sığınmacılar arasında kutuplaşmalar baş göstermeye başlamıştır. Kuruluşundan itibaren ulus devlet politikasını benimsemiş olan Türk Devleti, Suriyeli sığınmacı akımıyla birlikte göçmen politikasını değiştirmiş ve açık kapı politikası uygulamıştır. Bu durum toplumsal yapı ve sosyal yaşam üzerinde önemli bir baskı oluşturmuştur.

Bu çalışmada Türkiye'nin Suriyeli sığınmacı politikasının toplumsal yapı üzerindeki etkisine dair değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca yüzyılın başından beri homojen toplum politikası benimseyen Türk devletinin mevcut göçmen politikası, ulus devlet anlayışı açısından da değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı, Suriyeli sığınmacı, mülteci, ulus devlet politikası

Abstract:

Turkey has faced the effects of the Syrian civil war since 2011 and has hosted nearly 3,7 million refugees in the past 11 years. The number of Syrian refugees corresponds to approximately 5% of Turkey's total population. In addition, the population distribution of these provinces has changed considerably, as refugees are concentrated in large cities and provinces in the border region. Since the number of asylum seekers is above the melting potential of the provinces, various problems were encountered in terms of social, political, economic, cultural and demographic aspects. As a result, polarizations began to emerge between the local people and the refugees. The Turkish State, which has adopted the nation-state policy since its establishment, changed its immigration policy with the Syrian migration flow and implemented an open-door policy. This situation has created a significant pressure on the social structure and social life.

In this study, an evaluation was made on the impact of Turkey's Syrian refugee policy on the social structure. In addition, the current immigration policy of the Turkish state, which has adopted a homogeneous social policy since the beginning of the century, has also been evaluated in terms of nation-state understanding.

Keywords: Asylum seeker, Syrian asylum seeker, refugee, nation state policy

1. GİRİŞ

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşından en fazla etkilenen ülke şüphesiz ki Türkiye olmuştur. Zira UNCHR raporlarına göre Suriye iç savaşı patlak verdikten sonra Türkiye, dünyada en fazla sığınmacıya en sahipliği yapan ülke haline gelmiştir (UNCHR, 2021). Türkiye savaştan kaçan Suriyeliler için kısa bir direnme sürecinden sonra açık kapı politikası uygulamış ve bu politika neticesinde “resmi verilere göre” 2011’den bu yana 3,7 milyondan fazla Suriyeli savaş mağduru Türkiye’ye sığınmıştır (UNCHR, 2021).

Suriyeli sığınmacıların bir kısmı Türkiye’yi transit ülke olarak kullanmış ve Türkiye’ye giriş yaptıktan sonra Ege Denizi üzerinden ya da Yunanistan sınırından Avrupa’ya kaçak yollarla gitmek istemiştir. Fakat AB parlamentosunun sığınmacılar konusundaki olumsuz tavrı neticesinde Suriyeli sığınmacıların Yunanistan kapısından Avrupa’ya geçişi büyük oranda engellenmiş ve Türkiye mülteci krizinde bir bakıma yalnız bırakılmıştır.

Türkiye’ye gelen Suriyeli sığınmacılar ülkeye homojen bir biçimde dağılmamış, çoğunlukla büyük kentleri ve Suriye sınırındaki illeri tercih etmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı’nın verilerine göre Suriyeli mültecilerin en çok tercih ettiği 10 il şöyledir: İstanbul, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Adana, Mersin, Bursa, İzmir, Konya ve Kilis. Yine sığınmacıların en çok tercih ettiği diğer iller; Adıyaman, Ankara, Mardin, Kahramanmaraş, Kayseri ve Kocaeli’dir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Sığınmacılar yerleşim yerlerini tercih ederken istihdam olanakları, Suriye sınırına yakınlık ve konut imkânları gibi hususlar üzerinden hareket etmişlerdir. Türkiye’nin iskân bakımından Suriyeliler için net bir politikası olmaması ve ülke içinde sığınmacıların dolaşımına izin verilmesinden dolayı birkaç il ve belirli bölgelerde yığılma olmuştur. Bu durum ise söz konusu il ve bölgelerin demografik yapısının değişmesine ve yerli halk ile sığınmacılar arasında çeşitli sorunların yaşanmasına sebep olmuştur.

Türkiye, Osmanlı’dan devraldığı çok kültürlü ve heterojen toplum tipini homojenleştirme politikası uygulamıştır. Türkiye, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ulus devlet politikası uygulamış ve Anadolu halkını homojenleştirmeye çalışmıştır. Ortak dil, din, ülkü ve değerler sayesinde millet bilinci oluşturmaya çalışılmış ve ulus tipi toplum inşa edilmiştir. Bu süreç elbette çok kolay olmamış, uzun süreli devlet politikaları gerektirmiş, eğitim kurumları bu politikanın bir parçası olmuş, kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Erken Cumhuriyet Dönemi, ulus devlet modelinin temellerinin

atıldığı bir dönem olmuştur ve bu dönemde Türk hükümeti homojenleştirme politikalarını kararlılıkla sürdürmüştür. Bu politika aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası göç politikasına da yansımış ve bu anlamda kanuni düzenlemeler yapılırken bu politika devletin odak noktası olmuştur.

Geride bıraktığımız yüzyılda Türkiye'nin göçmen ve mülteciler konusundaki politikası ulus devlet politikası ile paralellik göstermiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu'da yaşayan nüfusu homojenleştirme politikası kapsamında Türkiye ile Yunanistan arasında nüfus mübadelesi yapılmış ve bu sayede hem Türkiye sınırları dışında kalan Türkler anavatanına alınmış hem de nüfusun homojenleştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. İçduygu'nun ifadesiyle ulus devlet inşası sürecinde 1923-1950 yılları arası nüfus hareketleri anlamında iki temel olgu dikkati çekmektedir (İçduygu, 2014, s. 55). Bu süreçte yaşanan göçler ve nüfus mübadeleleri neticesinde halkın homojenleşmesi sağlanmaya çalışılmıştır. 1934 İskân Kanunu da yine ulus devlet politikası kapsamında yapılan düzenlemelerdendir (İçduygu, 2014). 1934 İskân Kanunu ile "Türk soyundan olan ve Türk kültürüne bağlı olanlar" göçmen olarak kabul edilirken Türk soyundan olmayanlar göçmen olarak kabul edilmemiştir (Şakacı, 2020, s. 48). Ayrıca Türkiye 1951 Cenevre Mülteci Sözleşmesi'nde sadece Avrupa'dan gelen göçmenleri mülteci olarak kabul edeceğini beyan ederek coğrafi sınırlama getirmiştir. Bu sınırlama neticesinde Türkiye, Avrupa dışından gelen göçmenleri sözleşmenin hükümlerine göre mülteci olarak kabul etmemiş, onları "sığınmacı" statüsünde değerlendirmiştir (Madde14.org). Bu politika ulus devlet politikası kapsamında bir uygulama olarak günümüze kadar devam etmiştir ve bugün de yürürlüktedir. Bugün sığınmacılara uygulanan politika da bu kanun kapsamındadır ve Suriyeliler Türkiye tarafından mülteci değil sığınmacı olarak kabul edilmektedir. Ancak Suriyelilerin Türkiye'de kalış süresinin uzaması ve Türk hükümetinin geçici koruma kapsamında olan sığınmacıları ülkelerine ya da güvenli bir başka bölgeye gönderme konusundaki kararsız tutumu hem mevcut göçmen kanunlarıyla hem de ulus devlet politikalarıyla uyumsuzdur. Zira 3,7 milyonda fazla olan Suriyeli sığınmacı Türkiye'nin demografik yapısını değiştirmiş ve homojen yapının bozulmasına sebep olmuştur.

Bu bağlamda çalışmamızda amacımız Suriyeli göçmenler üzerine yapılmış diğer çalışmaların bulgularından ve Türk hükümetinin bugüne kadar uyguladığı göçmen politikasından yola çıkarak Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı sorununun genel çerçevesini ortaya koymak, ardından söz konusu durumun Türkiye'nin demografik ve ulusal yapısına olan etkilerini tartışmaktır. Bu amaçla araştırmamızda şu soruların cevapları aranmaya

çalışılmıştır:

1. Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılara uyguladığı politikanın demografik dönüşüme nasıl bir etkisi vardır?
2. Suriyeli sığınmacılara uygulanan politika Türkiye'nin AB üyelik sürecini ve Türkiye-AB ilişkilerini nasıl etkileyecektir?
3. Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılara uyguladığı sığınmacı politikası ulus devlet politikasını ve nüfusun homojen yapısını nasıl etkilemektedir?

2. TÜRKİYE'NİN ULUS DEVLET POLİTİKASI

İçduygu (2014), Türkiye'nin ulus devlet ve modernleşme politikasının üç farklı dönemde ele alınabileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin ulus devlet politikası 1923-1950, 1950-1980 ve 1980'den sonrası olmak üzere üç dönemde incelenebilir. Türkiye'de Erken Cumhuriyet Dönemi olan 1923-1950 yılları arasında ulus devletin temelleri atılmış ve homojenleştirme çalışmaları yapılmıştır. İkinci dönem olan 1950-1980 yılları arasında ulus devlet politikası derinleştirilmek suretiyle devam ettirilmiştir. 1990'lardan sonra ise Türkiye'deki ulus devlet politikası küreselleşme süreçlerine eklenmenin yanında sürekliliğini korumuştur (İçduygu, 2014, s. 48). Türkiye geride bıraktığı yüzyılda uluslararası göç politikalarını ulus devlet anlayışı odağında ele almış ve homojenleştirme politikasından uzaklaşmamıştır. Ulus devlet politikası ve buna bağlı olarak uluslararası göç politikasını tarihsel ve toplumsal koşullar bağlamında belirleyen Türkiye'nin homojenleştirme gayretleri, uzun süreli bir devlet politikası olarak uygulanmıştır.

Kongar'ın ifade ettiği gibi Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Kemalist İdeolojinin niteliklerinden biri batı tipi toplum yaratmak olmuştur. Bu dönemde yapılan devrimler ve benimsenen devlet politikalarıyla, Osmanlı İmparatorluğu'nda uzun zamandan beri süre gelen "kültürel ikilik" sorununa çözüm getirmeye çalışılmıştır. Batı toplumunu andıran çağdaş bir toplum yaratmaya çalışılmış ve güçlü bir ulusçuluk politikası uygulanmıştır. Bu bağlamda ulusçuluk politikası dört alanda yapılan devrimlerle sürdürülmüştür: Dil, tarih, ekonomi ve dış siyaset (Kongar, 2016, s. 114).

Atatürk dönemi devlet politikası, Türk dilini Arapça ve Farsçanın etkisinden kurtarıp Türkçeleştirmeye çalışmış ve bu sayede ulusal bütünlüğü sağlamayı amaçlamıştır. İkinci olarak Türk Tarih Kurumu'nun da kurulmasıyla birlikte Türk ulusunun tarihi araştırılmış ve ulusçu bir tarih anlayışı benimsenmiştir (Kongar, 2016, s. 114-115). Türk eğitim sisteminin

çeşitli kademelerinde tarih derslerinin verilmesi ve bu sayede Türk gençlerinin ecdadı ile barışık bir şekilde yetiştirilmeye çalışılması bu anlayışının bir sonucu olmuştur.

Ulus devlet politikası 20. yüzyıldan itibaren dünya devletleri tarafından yaygın bir biçimde benimsenmiştir. Devletler bu politikayı belirlerken toplumsal koşullarına göre hareket etmiş ve farklı politikalar geliştirmiştir. Almanya ve Fransa'da uygulanan ulus devlet politikaları bu farklılığı ortaya koyan örneklerdendir. Fransa'da birçok etnik grup ve bu gruplara ait farklı diller bulunmaktadır. Bu nedenle Fransızlar bu etnik grup ve dil çeşitliliğini vatandaşlık bağı üzerinden birleştirmeye çalışmış ve ulusal bütünlüğü sağlamıştır. Almanlar ise öncelikli hedef olarak Alman halkının kültür ve soy bakımından birleştirilmesini önemsemiştir. Haliyle Almanlar, Fransızlardan farklı olarak ulus devlet politikasının odağına kültür ve soy birliği koymuştur. Yani Alman Devleti ulusal birliği sağlamak için soy ve kültür birliğini kullanırken Fransızlar vatandaşlığı kullanmıştır (Saklı, 2011, s. 3). Ceceli'nin aktardığı gibi Hollanda asimilasyon politikasından, çok kültürlülüğe ve daha sonra entegrasyon politikasına geçmiştir. Yine diğer dünya devletlerinin entegrasyon politikasında farklı yöntemler kullandığı görülmektedir. İngiltere çok kültürlülüğe dönük bir politika izlerken Fransa ve Almanya asimilasyon tipi bir entegrasyon politikası uygulamıştır (akt. Dündar, 2017). Türkiye'nin ulus devlet politikası da bu bağlamda ortaya çıkmıştır. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde uygulanan devlet politikaları Türk toplumunun sosyo-kültürel ve siyasal koşulları ile şekillenmiştir. Bünyesinde farklı etnik unsurlar barındıran yeni Türk devleti heterojen unsurları azaltarak millet bilinci oluşturmayı ve homojen bir toplumsal yapı inşa etmeyi amaçlamıştır. Ayrıca Türkiye'nin tarihsel ve siyasal koşulları nedeniyle toprak bütünlüğü, milli birlik ve beraberlik, devlet ve millet bekası, bağımsızlık vb. değerler ön plana çıkartılmış ve bu değerler üzerinden bir vatandaşlık anlayışı inşa edilmeye çalışılmıştır. Türkiye, yabancı işgaline karşı kurulmuş yeni bir devlet olma özelliğiyle ülke bekası ve birlik bütünlük değerleri üzerinde hassasiyetle durmayı ilke edinmiş bir devlettir. Bu çerçevede Anadolu'da farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip bölgelerin ayrı bir kimlik olmasını önlemeye dönük homojenleştirici politikalarda ısrarcı olunmuştur. Devletin ve hâkim ideolojinin uzun yıllar boyunca Kürtçeye mesafeli durmasının ve Türkçede birlik sağlamayı amaçlamasının önemli sebeplerinden biri budur. Kemalist ideoloji devlet ve millet bekasını heterojenlikten çok homojenlikte görmüş ve bu amaçla dil, din, kültür, ülkü vb. bakımından homojenleştirme çalışmaları yapılmıştır. Türkiye hükümeti cumhuriyetten bu yana çeşitli kurumları da işe koşarak yeni nesilleri devlet ve millet hassasiyeti olan, ecdadı ile barışık, kendini

milletine adanmış, milli duygularla donatılmış biçimde yetirmeyi amaçlamış; bu politikayı günümüze kadar sürdürmüştür.

Geride bırakılan yüzyılda Türkiye'nin uluslararası göç politikası da bu amaçlar doğrultusunda biçimlenmiştir. Erder'in ifadesiyle Anadolu'da yaşanan göçler neticesinde inanç birliği de ikinci plana atılarak "laiklik" ilkesi üzerinde durulmuş ve Türklük vurgusu yapılarak milliyetçiliğe dayalı bir politika izlenmiştir (Erder, 2014, s. 113). Bu dönemde devletin ideolojisinde Türklük ve milliyetçilik değerleri hâkim olmuş ve devlet, Osmanlı'dan bağımsız bir ulus tipi toplum inşa etmeyi amaçlamıştır (Erder, 2014). 1934 yılında düzenlenen İskân Kanunu ile göç ve iskân düzenlemeleri yapılmıştır. Bugün de geçerliliği devam eden İskân Kanunu Türk kültür ve ırkından gelenlere öncelik tanımaktadır. İskân Kanunu'nda Göçmen tanımlaması şöyle yapılmıştır:

1. 1934 İskân Kanunu. *Muhacirlerin ve mültecilerin kabulü: Türkiye'de yerleşmek maksadile dışarıdan, münferiden veya müçtemian, gelmek isteyen Türk soyundan meskûn veya göçebe fertler ve aşiretler ve Türk kültürüne bağlı meskûn kimseler, işbu kanunun hükümlerine göre Dahiliye Vekilliğinin emrile kabul olunurlar. Bunlara (muhacir) denir. (21 Haziran 1934 tarihli Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2733.pdf>).*

2. 2006 İskân Kanunu. *Göçmen: Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye'ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunanlardır ([https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20\(1\)%20Bu,edilenlerin%20hak%20ve%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCl%C3%BCklerini%20d%C3%BCzenlemektir](https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20(1)%20Bu,edilenlerin%20hak%20ve%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCl%C3%BCklerini%20d%C3%BCzenlemektir)).*

Daha önce de ifade edildiği gibi Türkiye'nin göçmen politikasındaki bu tutumu ulus devlet inşa etme ve milliyetçi ideolojiyi benimseme tavrından ileri gelmektedir. Bugün Türk toplumun genel karakteristik özelliklerine ve kolektif kimliğine bakıldığında ulus devlet politikasının nispeten başarılı olduğu söylenebilir. Geride bırakılan yüzyılda ulus devlet politikasından kaynaklanan çeşitli ve derin toplumsal sorunlar yaşanmıştır. Fakat yaşanan toplumsal ve siyasal sorunlar Türk devletinin Cumhuriyet değerlerinde ısrarcı davranması neticesinde tedricen geride bırakılmıştır. Fakat son birkaç yıldır yaşanan sığınmacı krizi toplumsal atmosferi olumsuz etkilemiş gibi görünmektedir. Türkiye'nin toplumsal yapısındaki harmoni 3.7 milyondan fazla sığınmacıdan ötürü bozulma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Zira Suriyeli sığınmacılar ile Türkiye'nin kolektif kimliği ve

kültürel yapısı arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Ayrıca toplumdaki sığınmacı ön yargısı sonucunda iki taraf arasında dikotomik bir ilişki gelişmiş ve bu durum hayatın içine etki etmeye başlamıştır. Suriyeli sığınmacılar konusu aynı zamanda ekonomik durgunlukla birleşince halkta hoşnutsuzluk yaratmış ve bunun sonucu olarak da ön yargılar gelişmiştir (Mccarthy, 2020).

Özetle Türkiye'nin göçmen ve sığınmacı politikasının 2012'den bu yana ulus devlet çizgisi ile uyumsuz biçimde yürütüldüğü görülmektedir. Uygulanan sığınmacı politikası toplumun demografik yapısını önemli ölçüde etkilemiş ve heterojen bir yapının oluşmasına sebep olunmuştur. Bu durum orta ve uzun vadede çeşitli toplumsal krizler doğurma potansiyelini taşımaktadır. Türkiye'nin, Suriyeli sığınmacı politikasındaki belirsizlikler ve yakın dönemde çözüme dair net adımların atılmayacağı yönündeki yetkililerce verilen mesajlar zaman zaman siyasi partiler arası krizlere de sebep olmakta ve sığınmacı konusu siyasi bir kutuplaşmaya yol açmaktadır. Sığınmacı hususu partiler arası siyasi bir polemik haline gelmiş ve bu polemik Suriyeli sığınmacılar konusunu politize etmiştir. Öyle görünüyor ki bu konu uzun yıllar parlamentodaki oturumlarda ve siyasi söylemlerde yerini almaya devam edecek, Türk siyasetinin çözmekte zorlandığı bir iç siyaset sorunu olarak gündemde yerini korumayı sürdürecektir.

3. TÜRKİYE'NİN KONTROLLÜ GÖÇ POLİTİKASI

İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru Bulgaristan'da ortaya çıkan göçmen krizine mevcut hükümet planlı ve kontrollü bir göç politikası uygulamış ve Mayıs 1947'de Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile iki devlet arasında anlaşma yapılması planlanmıştır. Bu plan çerçevesinde yılda 25-30 bin göçmenin Türkiye'ye yerleştirilmesi amaçlanmıştır. Kararname ile göçün yıllara yayılarak ekonomiye yük olmasının engellenmesi amaçlanmış ve "kontrollü göç" politikası uygulanmıştır (Pınar, 2014, s. 65).

Tablo1. Cumhuriyet Dönemi Sonrası Türkiye'nin Göç Hareketleri Tablosu

Dönem	Kaynak Bölge	Göçmen Sayısı
1922-1938	Yunanistan	384 bin
1923-1945	Balkanlar	800 bin
1933-1945	Almanya	800
1988	Irak	51.542
1989	Bulgaristan	345 bin
1991 (Körfez Savaşı Sonrası)	Irak	467.489
1992-1998	Bosna	20 bin
1999	Kosova	17.746

2001	Makedonya	10.500
Nisan 2011- Haziran 2022 arası	Suriye	3.763.864

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı; akt. Eroğlu & Varol, 2021).

Tablo 1’de de görüldüğü üzere Türkiye’nin Erken Cumhuriyet Döneminden bugüne kadar göç politikası hem kontrollü olmuş hem de ulus devlet politikasından uzaklaşmamıştır. Fakat 2011’den bu yana Türkiye’ye sığınma amaçlı gelen Suriyeli sayısı hem Cumhuriyet tarihinde alınan toplam göçmen sayısından oldukça fazladır hem de bu göç kitlesi topluca ve kontrolsüzce alınmıştır. Bu durum ise bugüne kadar uygulanan göç politikalarının alt üst etmiş ve toplumsal yapının sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik açıdan oldukça değişmesine sebep olmuştur. Yine tablodan görüldüğü üzere Irak’tan göç eden sayısı da oldukça fazladır. Tabloda yer verilmemiş fakat sayısı oldukça fazla olan Afganistanlı sığınmacılar da Türkiye’nin göçmen politikasını meşgul eden konular arasındadır. Fakat Suriyeli sığınmacı sorunu diğer bütün göçmen gruplardan daha fazla tartışma konusu olmuş ve ülke gündemini meşgul etmiştir. Erdoğan (2019), çalışmasında Türk halkının Suriyeli sığınmacılara karşı artan biçimde ön yargı beslediğini ortaya koymuştur (Erdoğan, 2019). Dolayısıyla Türkiye’de Suriyeli sığınmacılarla ilgili sorunun çözümsüz olması aslında göçmenlerin Suriyeli kimliğiyle değil sayısı ile ilgilidir. 4 milyona yakın bir kitlenin kısa bir süre içinde herhangi bir topluma entegre olması mümkün değildir. Dolayısıyla bugün yaşanan göçmen krizini Suriyeli özelinde tartışmak yerine sayı bağlamında ele almak daha anlamlı olacaktır. Fakat bunu söylerken sosyo-kültürel farklılıkların önemsiz olduğunu ifade edemeyiz. Şüphesiz ki Türkiye’nin toplumsal kimliği ile Suriyeliler arasında önemli farklılıklar vardır ve bu farklılıklar birlikte yaşamayı önemli derecede zorlaştırmaktadır.

4. TÜRKİYE’DE SURİYELİ GÖÇMENLERİN YASAL DURUMU VE DEMOGRAFİK YAPI ÜZERİNE

Suriyeli sığınmacılar konusunda en çok tartışılan hususlardan biri yasal statü sorunudur. Türkiye’nin mülteci politikasının temelini 1951 Cenevre Sözleşmesi oluşturmaktadır. Bu sözleşmeye göre Türkiye coğrafi sınırlama politikası uygulamakta ve sadece Avrupa’dan gelen göçmenleri mülteci olarak kabul etmektedir. Avrupa dışından gelen göçmenler ise sığınmacı statüsünde değerlendirilmektedir (Kap, 2014). Bu nedenle

savaştan kaçıp Türkiye'ye gelen Suriyeliler sığınmacı olarak kabul edilmiş ve geçici koruma kapsamına alınmıştır. Sığınmacılara bu nedenle vatandaşlık hakkı, kalıcı ikamet hakkı ve bunun gibi kalıcı haklar verilmemiştir. Bunun yanında Türk hükümeti geçici koruma altında olan Suriyeli sığınmacılar için planlı bir iskân politikası uygulamamış ve ülke içinde serbest dolaşıma müsaade edilmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı 2022 Haziran verilerine göre bugün Türkiye'de bulunan resmi kayıtlı 3.714.152 Suriyeli bulunmaktadır ve bunların 50.041'i geçici barınma merkezlerinde kalırken geri kalan kısmı bu merkezlerin dışında Türkiye'nin dört bir yanına yayılmış durumdadır. Yine Göç İdaresi Başkanlığı'nın verilerine göre sığınmacıların en yoğun olduğu ilk 10 il sırasıyla şöyledir: İstanbul, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Adana, Mersin, Bursa, İzmir, Konya ve Kilis. Görüldüğü gibi Suriyeliler çoğunlukla Suriye sınırında olan illeri ve büyük şehirleri tercih etmiştir. Suriyelilerin genel dağılımına bakıldığında yine benzer durumla karşılaşmaktadır. İş imkânlarının ve yaşam koşullarının iyi olduğu illerde yoğunlaşma daha fazladır. İllerde sığınmacıların yerleşim durumuna bakıldığında ise yine belli bölgelerde yoğunlaşmaların olduğu görülmektedir. Örneğin İstanbul'daki Suriyeli sığınmacılar Esenler, Sultanbeyli, Sultangazi, Bağcılar ve Fatih ilçesinde yoğunlaşmıştır. Ankara, Bursa, İzmir ve Konya gibi illerde de durum aynıdır. Suriyeli sığınmacıların yerleşim dağılımı Türk hükümetinin iskân politikası ile ilgilidir. Zira ülkeye gelen 3,7 milyondan fazla sığınmacı için bu bakımından bir planlama yapılmaması düzensiz bir yerleşim tablosu ortaya çıkarmıştır. Bu durum ise başta Suriye sınırına yakın iller olmak üzere göçmenlerin yoğunlaştığı bölgelerin sosyo-kültürel dokusunun bozulması ve yerli halkla sığınmacılar arasında çeşitli sorunlar yaşanmasına sebep olmuştur. Bu sorunların neticesinde ise yerli halkın bölgeyi terk etmesi ve buna bağlı olarak bölgedeki nüfus dağılımının Suriyeli sığınmacılar lehine değişmesi gibi toplumsal problemler ortaya çıkabilmektedir. Şayet sığınmacılardan kaynaklı yerli halkın göç eğilimlerinde artışlar olursa orta ve uzun vadede ulusal ve demografik yapıda telafisi olmayan sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Demografik yapı ile ilgili çok kritik bir başka husus da iki ülke vatandaşları arasındaki doğum hızıdır. Suriyelilerde ilk evlenme yaşı oldukça düşük doğurganlık oranı ise yüksektir. TÜİK 2020 verilerine göre

Türkiye’de 2020 yılı itibariyle doğum hızı 1,7’dir. Fakat bu oran Suriyeli sığınmacılarda 5,3’tür. Suriyelilerde doğum oranlarının yüksek olmasında geleneksel alışkanlıklar ve inanç faktörleri etkisini sürdürmektedir (Özlem & Gökler, 2021). Suriyeli nüfusun genelinde nüfus planlaması eğiliminin olduğunu söylemek oldukça güçtür. Ayrıca adolesan gebeliğin yaygın olması doğurganlık sürelerinin uzun olmasına ve buna bağlı olarak doğum oranlarının yüksek olmasına etki eden bir başka faktördür. Sağlık Bakanlığı 2020 verilerine göre 2011-2019 yılları arasında Türkiye’de doğan Suriyeli çocuk sayısı toplamda 530 bin civarındadır (Çelik, 2021). Yıllara göre doğum oranları göstermektedir ki Türkiye’de 2017’den itibaren yılda 100 binden fazla Suriyeli çocuk doğmuştur. Haliyle 2020 yılına gelindiğinde bu sayının 1 milyonu aştığı tahmin edilebilir. Öyle görünmektedir ki yakın gelecekte Suriyeli sığınmacılarda hızlı bir değişim olmazsa yüksek doğum oranları Türkiye’de nüfus yapısının değişmesine sebep olacaktır.

Özetle Suriyeli sığınmacılar konusu sadece siyasi ve ekonomik bir sorun değil aynı zamanda toplumsal ve demografik bir problemdir. Suriyelilere uygulanan düzensiz iskân politikası, doğum oranlarının yüksekliği, kültürel farklılıklar ve demografik yapı ileriki yıllarda Türk toplumunun homojen yapısını oldukça etkileyecek ve bu durum bir taraftan sosyal yaşamı diğer taraftan da devletin diğer politikalarını etkiler hale gelecektir.

5. TÜRKİYE’NİN SİĞINMACI POLİTİKASI AB ÜYELİK SÜRECİNİ NASIL ETKİLER?

Türkiye’nin göç politikalarının analizini yaparken iç politikanın yanında dış politika ve AB ilişkileri de dikkate alınmalıdır. Çünkü Türkiye’nin göçmen politikası ve sınır güvenliği konusundaki hassasiyeti Avrupa birliği ülkelerini yakından ilgilendiren bir konudur. Türkiye, göçmenlerin Avrupa’ya ulaşma sürecinde transit ülke konumundadır. Asya ve Afrikalı kaçak göçmenlerin Avrupa ülkelerine gidebileceği en uygun ülke Türkiye’dir. Bu nedenle bir yandan AB, Türkiye’nin göç politikasını önemsemektedir, diğer yandan da bunun farkında olan Türkiye dış politikadaki konumu ve ilişkilerini göçmen politikası ile yeniden düzenleme ve avantaj elde etme çabasıdadır.

Türkiye’de mülteci ve sığınmacılarla ilgili ilk genel düzenleme 1934 yılında çıkan İskân Kanunu’dur (Şimşek, 2017, s. 17). İskân Kanunu, Türkiye’nin ulus devlet politikası kapsamında düzenlenmiş ve Türk ve Müslüman halkı homojenleştirme çabası olarak ele alınmıştır. Şimşek’in (2017) ifadesiyle ulus devlet yaratma süreci milliyetçi zihniyetle yapılmıştır. Geride bırakılan yüzyıl boyunca da Türkiye’nin göç ve mülteci politikası bu odaktan uzaklaşmamış ve yeni bir düzenlemeye gerek duyulmamıştır. 2001 yılına gelindiğinde AB üyelik sürecinde imzalanan katılım ortaklığı belgesi, göç ve iltica konusunun yeniden ele alınmasını ve çeşitli düzenlemeler yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu süreçten sonra pasaport kanunu, yabancıların ikamet düzenlemesi, vatandaşlık kanunu, çalışma izinleri gibi konular ele alınmıştır (Üstübcü, 2017). Fakat Suriye iç savaşından sonra yaşanan gelişmeler Türkiye’nin göçmen politikasının ve bu bağlamda Türkiye-AB ilişkilerinin yeni bir sürece girmesine sebep olmuştur.

Türkiye’nin göçmenler ve sınır güvenliği konusunda uyguladığı politika Türkiye-AB ilişkileri ve Türkiye’nin AB’ye üyelik süreci ile yakından ilgilidir. Bu nedenle Türkiye, Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında orta ve uzun vadede çeşitli göçmen politikaları benimseyerek AB’nin bu anlamda beklentilerini karşılamaya çalışmıştır. İçduygu’nun da ifade ettiği gibi Türkiye, 2002-2005 yılları arasında yaptığı yasal düzenlemeler ile AB üyeliği konusunda kararlı olduğunu göstermiş, göç ve sığınmacı konusunda AB ile uyumlu hale geldiğine dair bir kanaat ortaya koymuştur (İçduygu, 2014). Fakat 2011 yılından itibaren yaşanan gelişmeler Türkiye’yi sadece iç politikada değil aynı zamanda AB üyelik sürecinde de yeni bir döneme sokmuştur. Türkiye önce Suriyeli sonra da Afganistanlı sığınmacılar sorununda gerekli önlemleri al(a)mayarak ya da açık kapı politikası uygulayarak göç ve sığınmacı politikalarından önemli tavizler vermiştir. Bu durum AB’nin, Türkiye’ye karşı daha tedbirli bir politika uygulanması gerektiği fikrine kapılması ihtimalini ortaya çıkarmıştır.

Türkiye, bir taraftan doğudan gelip batıya gitmek isteyen göçmenler için göç yolu konumunda diğer taraftan da doğu ile sınır ülkesidir. Bu nedenle şayet Türkiye AB’ye üye ülke olursa AB’nin doğu ile sınır kapısı olacaktır. Haliyle, Afganistan, İran, Irak, Suriye, Güney Kafkasya, Orta Doğu ve Afrika’dan gelecek göçmenler için Türkiye kapısı kapanmış ve Avrupa sınır

güvenliği bir kat daha artmış olacaktır. Çünkü Türkiye sadece kara hududu olan bir ülke değil aynı zamanda Ege Denizi üzerinden Avrupa'ya kolay geçişin mümkün olduğu bir konumdadır. Türkiye'nin doğudan gelen göçlere kapanması demek aynı zamanda Ege Denizi üzerindeki baskının da büyük oranda ortadan kalkması ve bunun neticesinde ise Avrupa sınırlarının rahatlaması demektir. Dolayısıyla Türkiye'yi üye ülke yapmış bir AB'nin uluslararası göç sorunu ile mücadele etmesi ve politikalarının daha etkili olması mümkün olacaktır. Bu durum bize Türkiye'nin Suriyeli politikasını okurken yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Türkiye, Suriyeli sığınmacılara açık kapı politikası uygularken aynı zamanda Türkiye'nin dâhil olmadığı bir AB'nin sınır güvenliği konusundaki yaşayabileceği zafiyetleri de göstermektedir. Haliyle Türkiye'nin sığınmacılar konusunda uyguladığı politikaların ilerleyen zamanlarda Türkiye-AB ilişkilerine önemli etkileri olabilecektir. Fakat bu durumun Türkiye'nin lehine işlemesi için önce demografik durumunda meydana gelen tahribatı çözmesi, sırtındaki kamburdan kurtulması, kapsamlı bir geri dönüş politikası geliştirerek Suriyeli sığınmacıları ülkelerine geri göndermesi gerekmektedir. Sadece Suriyeli sığınmacıların gönderilmesi yeterli olmayacak Afganistanlı ve diğer göçmenlerle ilgili de çeşitli politikaların geliştirilmesi gerekecektir. Aksi halde AB'nin milyonlarca sığınmacıya sahip olan ve bugün dünyada en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye ile AB üyelik sürecini ciddiyetle sürdürmesini beklemek rasyonel değildir.

Suriyeli göçmen sorunu Türkiye'yi toplumsal, ekonomik ve siyasal anlamda zor durumda bırakmıştır. Fakat bunun yanında Avrupa ülkeleri bölgede istikrarlı ve AB müktesebatını önemseyen bir Türkiye'nin ne kadar önemli olduğunu görme fırsatı bulmuş, dolayısıyla Türkiye'nin uluslararası politikada eli güçlenmiştir. Suriyeli göçmen kriziyle birlikte Türkiye'nin AB müktesebatına tam uyumunun AB sınır güvenliği açısından anlamı ortaya çıkmıştır. İçduygu'nun da ifade ettiği gibi Türkiye çoğu istikrarsız ülke ile sınır komşusudur ve bu nedenle AB'nin Türkiye ile ortak hareket etmesi kendi güvenliğine de hizmet etmektedir (İçduygu, 2014, s. 269). Kasım 2015'te Türkiye ile AB arasında hazırlanan Ortak Eylem Planı bu bakımdan önemlidir. Zira bu düzenleme ile Avrupa'ya giden kaçak göçmenlerin sayısı azaltılmaya çalışılmış, dolayısıyla Türkiye ile iş birliği yapan Avrupa, üzerindeki göçmen baskısından büyük oranda kurtulmuştur (İçduygu &

Şimşek, 2016, s. 63).

2015 Mart ayında Türkiye-AB Zirvesi yapılmış göçmenlerin yeniden yerleştirilmesi ve yer değiştirmesi konusunda mutabakata varılmıştır. Mutabakat çerçevesinde göçmenlerle ilgili “1’e 1” formülü geliştirilerek yeniden yerleştirme ve yer değiştirme planlamaları yapılmıştır (Dışişleri Bakanlığı). Geliştirilen “1’e 1” formülü bir taraftan Avrupa ülkelerine giden kaçak göçmenleri önlemektedirken diğer taraftan da Avrupa’nın kontrollü bir şekilde göçmen almasına ve aynı zamanda işgücü ihtiyacını karşılamasına hizmet etmektedir. Türkiye-AB Zirvesi’nde karara bağlanan “1’e 1” formülü Dışişleri Bakanlığı tarafından şöyle aktarılmıştır:

18 Mart mutabakatının en önemli unsurlardan birini Yunan adalarından 4 Nisan itibariyle alınacak her bir Suriyeli için, yine 4 Nisan’da başlamak üzere ülkemizde geçici koruma altındaki bir Suriyelinin AB ülkelerine yerleştirilmesi şeklinde özetlenebilecek “1’e 1” formülü teşkil etmektedir. Ülkemizden alınacak Suriyeliler BM Kırılma Kriterleri çerçevesinde BM Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle iş birliği halinde belirlenecektir. Bu mekanizma ülkemizin öteden beri savunduğu AB’yle yük ve sorumluluk paylaşımının hayata geçirilmesi bakımından önem taşımaktadır (Dışişleri Bakanlığı).

2015 mutabakatında “1” e “1” formolünün yanında Türkiye lehine vize serbestisi konusu görüşülmüş ve AB, Türkiye lehine vize serbestisi sağlayacağına dair taahhütte bulunmuştur (Dışişleri Bakanlığı). Şayet taahhüt edilen vize serbestisi sağlanmazsa anlaşmanın 24. maddesi gereği Türkiye anlaşmayı tek taraflı feshedeceğini AB tarafına net bir şekilde bildirmiştir. Türkiye-AB arasındaki bu anlaşma detayı Suriyeli sığınmacıların Türkiye ile AB arasında diplomatik bir pazarlık konusu olduğunu gösteren somut bir örnektir. Bu pazarlık neticesinde sığınmacıların Ege üzerinden Yunanistan’a ve ardından Avrupa’nın geri kalan kısmına gidişi fiilen durdurulmuştur. (Tsourapas, 2019, s. 2).

AB’nin göçmen politikasında dikkate aldığı bir başka husus da demografik dönüşüm sorunudur. Zira Avrupa ülkelerinin nüfusu azalma ve yaşlanma sürecine girmiştir. Avrupa ülkelerinin doğurganlık oranı oldukça

düşüktür ve bu nedenle iş gücü ihtiyacının karşılanması için göçmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Avrupa Komisyonu'nun Genç İşsizliğiyle Mücadele Önlemleri Raporu, 2060 yılına gelindiğinde Avrupa'da yaşlanma sorununun daha ileri boyutlara geleceği ön görüşünde bulunmaktadır (Bacak, Topkaya, & Gezer, 2015). Yine Birleşmiş Milletler Raporu da bu konuda benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Gelişmiş ülkelerdeki yaşlanma sorununun 2030 yılında ve 2050 yılında devam edeceği ve daha ileri boyutlara ulaşacağı öngörülmektedir. Bu raporlar orta ve uzun vadede Avrupa ülkelerinin iş gücü ve genç nüfus bakımından az gelişmiş ülkelere gelecek göçmenlere ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Avrupa ülkeleri göçmen politikasını belirlerken iş gücü ihtiyacını da dikkate alarak hareket etmektedir. Haliyle, Türkiye ile yapılan ortak anlaşmalar önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Avrupa ülkelerinin bir taraftan savaş mağdurlarına kapılarını sıkıca kapattığı, diğer taraftan da kendi ihtiyaçları çerçevesinde politikalar geliştirdiği görülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut konjonktür, Asya ülkelerinin sosyo-ekonomik durumu ve özellikle Türkiye'nin jeopolitik konumu Türk toplumunun göçmen sorunuyla karşı karşıya kalmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Arap dünyasında ve diğer Asya ülkelerinde yaşanan siyasal ve ekonomik sorunlar Türkiye'yi içine çekmiş ve bundan sonra da çekecek gibi görünmektedir. Türkiye bu bakımdan kilit bir bölgedir. Bu nedenle göçmen politikası ve dış siyasetteki politikalar hayati öneme sahiptir. Suriye savaşından dolayı bölgede ortaya çıkan istikrarsızlık en çok Türkiye'yi ilgilendirmektedir ve haliyle sınır ötesi operasyonların yapılması ülke güvenliği açısından gerekli hale gelmiştir. Zira Rusya, Amerika ve çeşitli terör gruplarının bölgede kendilerince bir politika geliştirmeye çalışması Türkiye'yi kendi çıkarlarını korumaya mecbur bırakmıştır. Bu bakımdan Türkiye'nin Suriye topraklarında uyguladığı politika ülke güvenliği açısından önemlidir.

Bir diğer açıdan Suriye savaşından kaçan göçmenlerin ülkeye kontrolsüzce alınmış olması ve uygulanan düzensiz iskân politikası Türkiye'de telafisi zor toplumsal sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Suriyeliler konusundaki asıl sorun sığınmacıların Suriye'den gelmiş olması değil, sayılarının Türkiye'nin sığınmacı eritme potansiyelinin

üstünde olmasıdır. Dünyadaki hiçbir ülkenin bu sayıdaki göçmen kitlesini eritme ve entegre etmesi kısa ve orta vadede mümkün değildir. Bu nedenle Türkiye'nin başta Suriye'den gelen sığınmacılar olmak üzere genel anlamda bir istikrarlı ve planlı bir göçmen politikasını hayata geçirmesi ve mevcut duruma çözüm yolları üretmesi toplumsal ve siyasal hayatın selameti açısından önemlidir. Bu bağlamda atılacak adımlar ve alınması gereken tedbirlere dönük tavsiyelerimiz şunlardır:

- Suriyeli sığınmacıların politik bir tartışma konusu olmaktan çıkması ve etkili bir göçmen politikası geliştirilebilmesi için TBMM'deki siyasi partilerin ortak çalışma yürütmesi faydalı olacaktır. Bu amaçla muhalefet partilerinin de dahil olduğu bir Göçmen Komisyonu kurulmalı ve göçmenlerle ilgili sorunlara partiler arası mutabakatla çözümler aranmalıdır.
- Planlı bir iskân politikası geliştirilmeli ve göçmenlerin /mültecilerin/sığınmacıların ülke geneline yayılması sağlanmalıdır. Bu şekilde özellikle Suriyeli sığınmacıların yoğun olduğu bölgelerin üzerindeki baskının azalması ve günlük yaşamın normale dönmesi amaçlanmalıdır.
- Suriyeli sığınmacılar konusundaki ön yargılı siyasi söylemlerin toplumsal kutuplaşmalara neden olduğu görülmektedir. Aynı zamanda sığınmacıların sayısının fazla olması ve düzensiz göç politikasından dolayı özellikle sığınmacıların yoğun olduğu bölgelerde günlük yaşam olumsuz etkilenmektedir. Bu nedenle muhalefet partilerinin ön yargılı söylemlerden vazgeçmesi gerektiğinin yanında iktidar partileri de sığınmacı sorununun günlük yaşama olumsuz etkilerini gözden kaçırmamalıdır. Zira sığınmacı konusu sadece iktidar partisinin değil bütün partilerin ve toplumun bütün kesimlerinin ortak sorunudur.
- Bugün sığınmacı sorunu Türkiye'nin en önemli gerçeklerinden biridir ve bu gerçeği görmezden gelmek mümkün değildir. Bu nedenle sığınmacı konusunda temel sorunlar tespit edilmeli ve olumsuz etkilerinin azaltılması sağlanmalıdır. Örneğin doğum oranının yüksek olması Türkiye'nin nüfus politikası ile uyumsuzdur. Bu bağlamda başta Suriyeliler olmak üzere mülteci ve sığınmacılara aile planlaması eğitimi verilmeli ve çocuk doğum oranları kontrol altına alınmalıdır. Zira sığınmacı ailelerin yüksek doğum oranlarına sahip olması ve bu ailelerin büyük çoğunluğunun gelir seviyesinin

düşük olması çocuk bakımını olumsuz etkilemekte ve bu durum da günlük hayata olumsuz yansımaktadır.

- Entegrasyon sürecinin daha etkili olması için sığınmacı kadınlara verilen entegrasyon eğitimlerinin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Bütün bunların yanında savaştan kaçan ve yersiz yurtsuzlaşan bu savaş mağdurlarının kendi topraklarına geri dönebilmesi için uygun koşullar araştırılmalı, diplomatik temaslar kurulmalı ve geri dönmek isteyenlere geri dönüş imkânları sunulmalıdır. Şayet uygun koşullar sağlanır da geri dönüş mümkün olursa bu durum gidenlerin de kalanların da menfaatine olacaktır. Zira daha önce de ifade edildiği gibi yaklaşık 4 milyon Suriyelinin Türk toplum yapısına entegre olması çok mümkün değildir ve bu durum uzun vadede tahmin ve telafi edilmesi zor sorunlar doğurabilecektir.
- Türkiye AB üyelik sürecini de dikkate alarak göçmen politikasını Avrupa standartları çerçevesinde değerlendirmeli ve alınacak yeni kararlarla AB'nin Türkiye göçmen politikası konusundaki kaygılarını gidermelidir.

7. SUMMARY

Undoubtedly, Turkey was the country most affected by the Syrian civil war that started in 2011. According to UNCHR reports, after the outbreak of the Syrian civil war, Turkey has become the country hosting the largest number of refugees in the world (UNCHR, 2021). After a short period of resistance, Turkey implemented an open door policy for Syrians fleeing the war, and as a result of this policy, more than 3.7 million Syrian war victims have sought refuge in Turkey since 2011, "according to official data" (UNCHR, 2021).

The Syrian refugees who came to Turkey were not homogeneously distributed in the country, they mostly preferred the big cities and the provinces on the Syrian border. While choosing their settlements, asylum seekers have taken into consideration employment opportunities, proximity to the Syrian border and housing opportunities. This situation had a significant impact on Turkey's demographic structure. In addition, the results are not compatible with Turkey's nation-state policy and immigration policy. In summary, it is seen that Turkey's immigrant and asylum policy has been carried out inconsistently with the nation-state line since 2012.

One of the most discussed issues about Syrian refugees is the problem of legal status. The 1951 Geneva Convention forms the basis of

Turkey's refugee policy. According to this convention, Turkey applies a policy of geographical limitation and only accepts immigrants from Europe as refugees. Immigrants coming from outside Europe are considered as asylum seekers (Kap, 2014). For this reason, Syrians who escaped from the war and came to Turkey were accepted as refugees and included in the scope of temporary protection.

The Turkish government did not implement a planned resettlement policy for Syrian refugees whose transit is under protection, and free movement within the country was allowed. According to the data of the Directorate of Migration Management in June 2022, there are 3,714,152 officially registered Syrians in Turkey today. Another very critical issue regarding the demographic structure is the birth rate among the citizens of the two countries. The age at first marriage is quite low and the fertility rate is high in Syrians. According to TUIK 2020 data, the birth rate in Turkey as of 2020 is 1.7. However, this rate is 5.3 for Syrian refugees. Traditional habits and belief factors continue to affect the high birth rate among Syrians (Özlem & Gökler, 2021).

The Syrian migrant problem has left Turkey in a difficult social, economic and political situation. However, European countries had the opportunity to see how important a stable Turkey that cares about the EU *acquis* is in the region, so Turkey's hand in international politics has been strengthened. With the Syrian migrant crisis, the meaning of Turkey's full compliance with the EU *acquis* in terms of EU border security has emerged.

The current conjuncture, the socio-economic situation of Asian countries and especially Turkey's geopolitical position make it inevitable for the Turkish society to face the immigrant problem. The political and economic problems experienced in the Arab world and other Asian countries have engulfed Turkey and seem to continue to do so in the future. Turkey is a key region in this respect. For this reason, immigration policy and policies in foreign policy are of vital importance. On the other hand, the uncontrolled immigration of immigrants fleeing the Syrian war and the irregular resettlement policy applied have led to the emergence of social problems that are difficult to compensate for in Turkey. The main problem regarding Syrian immigrants is not that the immigrants came from Syria, but that their numbers are above Turkey's migrant melting potential. It is not possible for any country in the world to melt and integrate this number of immigrants in the short and medium term. For this reason, it is important for the well-being of social and political life that Turkey implements a stable and planned immigration policy in general, especially immigrants from Syria, and

produces solutions to the current situation.

8. KAYNAKLAR

- Bacak, B., Topkaya, Ö., & Gezer, G. (2015). Yaşlanma, gençlik ve göç ekseninde küresel demografik dönüşüm ve refah devleti. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 17(1), 3-30.
- Çelik, İ. A. (2021). Suriyelilerin Türkiye’ de Doğan Bebeklerinin Hukuki Statüsü ve Vatandaşlık Koşulları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1208-1230, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1559392>.
- Dündar, B. (2017). *Suriyeli Sığınmacıların Türk Toplumuna Etkisi: Başar Şehir Örneği*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, file:///C:/Users/ebyu/Downloads/495864.pdf.
- Erder, S. (2014). Türkiye’de değişen siyasal konjonktür, değişen göç ve iskann politikaları. A. İçduygu, S. Erder, & F. Gençkaya içinde, *Türkiye'nin uluslararası göç politikaları 1923-2023: Ulus devlet oluşumundan ulus ötesi dönüşümlere* (s. 138-172). İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi.
- Erdoğan, M. (2019). *Suriyeliler barometresi 2019 Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi*. Orion Kitabevi.
- Erdoğan, M. M., & Çorabatır, M. (2019). *Suriyeli mülteci nüfusunun demografik gelişimi, Türkiye'deki eğitim istihdam ve belediye hizmetlerine yakın gelecekte olası etkileri*.
- Eroğlu, G. Ç., & Varol, N. (2021). Türkiye’deki Suriyeli Göçmen Nüfus İçin Yaşam Alanı Seçimi. *Afet ve Risk Dergisi*, 4(2), 319-330, DOI: 0.35341/afet.1000292. .
- Göç İdaresi Başkanlığı (2022).
- İçduygu, A. (2014). Türkiye’ye yönelen uluslararası göç hareketleri. A. İçduygu, S. Erder, & Ö. F. Gençkaya içinde, *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları: 1923-2023 Ulus Devlet Oluşumundan Ulus Ötesi Dönüşümlere* (s. 222-264). Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi.
- İçduygu, A., & Şimşek, D. (2016). Syrian refugees In Turkey: Towards integration policies. *turkish policy quarterly*, 15(3), 59-69.
- İçduygu, A. (2014). Bir siyaset ve siyasa alanı olarak uluslararası göç: son yüzyılda dünya ve Türkiye. A. İçduygu, S. Erder, & Ö. F. Gençkaya içinde, *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere* (s. 26-76). Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi.

- Kalogeraki, S. (2019). Opposition to Syrian Refugees and Immigrants during the Refugee Crisis in Greece. *Journal of Modern Greek Studies*, 37(2), 361-395, doi.org/10.1353/mgs.2019.0021.
- Kap, D. (2014). Suriyeli mülteciler: Türkiye'nin müstakbel vatandaşları. *Akademik Perspektif*, 30-35.
- Kongar, E. (2016). *21. Yüzyılda Türkiye - 2000'li yıllarda Türkiye'nin toplumsal yapısı*. Remzi Kitabevi.
- Mccarthy, A. (2020). Turning crisis into opportunity? The Syrian refugee crisis and evolution of welfare policy for refugees in Turkey from a public choice theory perspective. *Critical Social Policy*, 41(1), 1-17, https://doi.org/10.1177/0261018320906776.
- Özlem, A., & Gökler, M. E. (2021). Göçmen kadınlarda üreme sağlığı. *Medical Research Reports* 2021;4(1):57-6, 4(1), 57-64, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2105870.
- Pınar, M. (2014). 1950-1951 Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçler ve Demokrat Parti'nin göçmen politikası. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30(89), 61-94, https://dergipark.org.tr/en/pub/aamd/issue/44048/542700.
- Saklı, A. R. (2011). Türkiye Cumhuriyeti ulus devleti ve milliyetçilik anlayışının uygunluğu sorunu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-22, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/453542.
- Şakacı, B. K. (2020). Türkiye'nin göç ve iskân politikaları: 1934 Tarihli 2510 Sayılı İskân Kanunu İncelemesi. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi - Journal of Public Administration and Policy*, 1(3), 36-57.
- Şimşek, D. (2017). Göç politikaları ve "insan güvenliği": Türkiye'deki Suriyeliler örneği. *Toplum ve Bilim*, (140), 11-26.
- Şimşek, D. (2018). Integration Processes of Syrian Refugees in Turkey: 'Class-based Integration. *Journal of Refugee Studies*, 1-18, doi:10.1093/jrs/fey057.
- Tsourapas, G. (2019). The Syrian Refugee Crisis and Foreign Policy Decision-Making in Jordan, Lebanon, and Turkey. *Journal of Global Security Studies*, 0(0), 1-18, doi: 10.1093/jogss/ogz016.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*. (tarih yok). https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-arasinda-18-mart_ta-varilan-mutabakata-iliskin-soru-cevaplar.tr.mfa adresinden alındı
- Üstübcü, A. (2017). Türkiye'de göç politikaların dönüşümü: Yasadışıların uluslararası üretiminden makbul yabancıya. *Toplum ve Bilim*, (140), 106-121.
- wikipedia.org. (2022, 06 15). https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27deki_Suriyeliler#:~:text=%C4%B0stanbul'un%20Sultanbeyli%2C%20S

ultangazi%2C,Suriyeli%20n%C3%BCfusu%20yo%C4%9Fun%20olarak%
20tan%C4%B1mlanm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r. adresinden alındı

Çatışma beyanı: Makalenin yazarı bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.